- -
https://www.saeima.lv/steno/2002_8/st_021118/st1811.htm
- -
8. Saeima 18.11.2002. sēde (svētku) *Noraksts*
- -
Stenogramma *https://www.saeima.lv/lv/transcripts/view/92*
2002.gada 18.novembra sēde sākas pl. ….
sēde slēgta pl. .... sēdes ilgums …. minūtes
- -

Latvijas Republikas 8.Saeimas rudens sesijas piektā (svinīgā) sēde 2002.gada 18.novembrī

Sēdi vada Latvijas Republikas 8.Saeimas priekšsēdētāja Ingrīda Ūdre.

Satura rādītājs

Sēdes vadītāja. 8.Saeimas svinīgā sēde Latvijas Republikas proklamēšanas 84.gadadienai tiek uzskatīta par atklātu.

Sēdi vada Latvijas Republikas 8.Saeimas priekšsēdētājas biedrs Ēriks Jēkabsons.

Sēdes vadītājs. Vārds uzrunai Latvijas Republikas Saeimas priekšsēdētājai Ingrīdai Ūdres kundzei.

I.Ūdre (8.Saeimas priekšsēdētāja).

Cienījamā Valsts prezidentes kundze!

Godātais Ministru prezidenta kungs!

Godātie deputāti!

Ministri!

Ekselences!

Dāmas un kungi!

Šodien mēs svinam mūsu nozīmīgākos svētkus - latviešu tautas pašapziņas un brīvās tautas gribas uzvaras dienu - 18.novembri.

Pirms 84 gadiem tika īstenota mūsu senču gadsimtiem lolotā ideja par patstāvīgu valsti - Nacionālajā teātrī Latvijas Tautas padome, kas apvienoja astoņu politisko partiju pārstāvjus, proklamēja neatkarīgu, demokrātisku un brīvu Latvijas valsti.

Pirms 80 gadiem 7.novembrī Jānis Čakste atklāja Latvijas valsts 1.Saeimas pirmo sēdi, kurā pasludināja par spēkā stājušos Satversmes sapulces gandrīz pilnīgā vienprātībā pieņemto valsts Satversmi, liekot to par pamatu Latvijas zemes un tautas mierīgai, demokrātiskai attīstībai.

Taču, iespējams, nebūtu ne 1.Saeimas, ne 8.Saeimas, katrā ziņā notikumu gaita būtu virzījusies citādi, ja 1918.gada 18.novembrī - un vēl ilgi pirms un pēc šā datuma - mūsu valsts pamatlicēji nebūtu apvienojuši visus nozīmīgākos Latvijas politiskos spēkus, politisko aprindu jaunatni, sabiedriskos darbiniekus, latviešu karavīrus, lai Latvijas valsts ne vien tiktu izveidota, bet arī pastāvētu.

Neviens Latvijas valsti mums nepasniedza kā dāvanu - brīvību nācās izkarot smagās atbrīvošanās cīņās pret desmitkārt lielāku pretinieku. Bija vajadzīgs nesalaužams gars, neatlaidība un vīrišķība, lai sasniegtu savu mērķi. Bija vajadzīgs ass prāts un diplomāta tālredzība, lai panāktu Latvijas valsts tiesisku atzīšanu pasaulē. Toreiz un arī vēlāk lija daudz asiņu, jo brīvība visos laikos ir maksājusi dārgi.

Latviešu tautai ir laba atmiņa, un latviešu tauta prot godināt savus varoņus. Latvijas kartē atrodamas daudzas piemiņas vietas, kur cilvēki gadu desmitiem neaizmirst nolikt ziedus. Tie ir mūsu garīguma un mūsu stipruma simboli - gan šīs vietas, gan mūsu attieksme pret tām.

Likumsakarīgi, ka Latvijas valsts varoņlaikmetam sekoja ne mazāk grūtie valsts jauncelsmes gadi, prasot no Latvijas valstsvīriem ne vien drosmi un ticību, bet arī konkrētas prasmes un zināšanas. Valsts praktiskā sakārtošana izrādījās smags un nepateicīgs darbs. Izpostītā zeme un izmocītā tauta nesagaidīja strauju uzplaukumu, toties valstsvīru nesaskaņas un savstarpējie pārmetumi vērsās plašumā. “Un īstenība ir tik vienkārša un skaidra: savu neatkarību un savu valsti izkarot latvji ir spējīgi, bet paši savu valsti pārvaldīt nē!” - tā šo laiku skarbi raksturojis žurnālists un sabiedriskais darbinieks Arveds Avots. Vai šī atziņa nav attiecināma daļēji arī uz mūsdienām?

Taču mūsu uzdevums nav ne idealizēt, ne nopelt savu pagātni. Mums ir jāiet uz priekšu, jo - kas vienmēr skatās pār plecu, tas agri vai vēlu klūp. Latviešu tautas teikas un pasakas atklāj mūsu tautas seno gudrību - cilvēks kaut ko sasniegs un palīdzēs citiem vien tad, ja ies uz savu mērķi, neskatoties ne pa labi, ne pa kreisi, nedz arī atpakaļ. Tikai tādā veidā varonis nonāk līdz dzīvajam ūdenim un tikai tāpēc no šā ūdens var padzerties pārējie.

Savukārt Krišjānis Valdemārs teic mīlam pagātni kā labāko mērauklu tagadnei un drošu pareģi nākotnei.

Mana pārliecība ir, ka visus mūsu valsts pamatlicējus, visus, kuri ticējuši Latvijas valsts neatkarības idejai, visus, kuri cietuši no nežēlīgām represijām un deportācijām, no vācu un padomju okupācijas jūga, stiprus ir darījusi viena doma un viena cerība: Latvijas valsts būs mūžīgi, un Latvijas tauta savā Tēvuzemē pati lems savu likteni. Viņi uz dzīvi vērās nākotnes acīm, mūsu ziņā ir - šo nākotni piepildīt!

Mums ir jāpierāda, ka Latvijas valstij nav un nekad nebūs augstāka mērķa kā brīvs cilvēks brīvā Latvijā. Jebkurš cits mērķis ir pakārtots šim. Mums jāapliecina, ka Latvijas valsts svarīgākais uzdevums ir sargāt savus cilvēkus un to, ko viņi rada. Mums ir jāglabā Latvijas daudznacionālais un bagātais kultūras mantojums, un mums ir jāspēj to papildināt. Katram savā vietā mums ir godīgi jādara savs darbs, jo cita ceļa, kā sekmēt Latvijas valsts un katra cilvēka labklājību, gluži vienkārši nav.

Latviešu tautai ir gadu tūkstošiem sena pagātne, bet īsa valstiskuma vēsture.

Ir pagājuši tikai 12 gadi, kopš Latvija atjaunojusi savu neatkarību, noveļot pusgadsimtu ilgušo okupācijas slogu. No malas raugoties, var likties, ka tas notika mierīgā ceļā ar it kā minimāliem zaudējumiem. Patiesībā no tautas tas prasīja pārcilvēcisku garīgo un fizisko spēku koncentrāciju, maksimālu saliedētību un nešaubīgu ticību Atmodas laika kustības ideāliem un iedvesmotājiem. Diemžēl dziesmotā revolūcija neiztika bez upuriem. Mēs atceramies katru, un mēs godinām katru, kas atdeva savu dzīvību par mūsu valsts nākotni. Mēs apliecinām visdziļāko cieņu bojā gājušo tuviniekiem un dalām sāpi ar viņiem.

Atskatoties uz paveikto šajos 12 gados, jāatzīst, ka esam konsekventi īstenojuši Latvijas valsts ārpolitikas prioritātes. 8.Saeima un jaunā valdība uzsāk darbu brīdī, kad tiekas divi vēsturiski un pēc sava rakstura unikāli Eiropas apvienošanas procesi. Un pirmo reizi Latvija ir to tieša dalībniece.

Jau šonedēļ NATO valstu vadītāju tikšanās laikā Prāgā Latvija sagaida uzaicinājumu kļūt par NATO dalībvalsti, savukārt decembrī, kad Kopenhāgenā tiksies Eiropas Savienības valstu vadītāji, mēs sagaidām uzaicinājumu iestāties Eiropas Savienībā. Tās ir starptautiskas alianses, kuru pamatā ir fundamentāli politiskie principi - likuma vara, cilvēka tiesību respektēšana, demokrātiska politiskā sistēma, pilsoniska sabiedrība un brīvā tirgus ekonomika.

Pagājušā gada 11.septembra traģiskie notikumi Amerikas Savienotajās Valstīs un ķīlnieku krīze Maskavas Teātra centrā šogad parādīja, ka pārmaiņas nepieciešamas globālā mērogā. Terorisms un masveida iznīcināšanas līdzekļi ir vērsti pret visu civilizāciju, apdraudot humānismu un demokrātisko vērtību pastāvēšanu pašos pamatos. Lai nosargātu šīs vērtības un garantētu savu drošību, valstīm neiztikt bez savstarpēja atbalsta, tāpēc tiek meklēti visoptimālākie sadarbības modeļi. Latvija savas valsts stabilu un ilgtspējīgu attīstību saista ar dalību NATO - ar organizāciju, kas, mainoties politiskajai situācijai pasaulē, mainās arī pati. Mēs pakāpeniski esam palielinājuši budžeta izdevumus valsts aizsardzības spēju stiprināšanai, un nu jau, šķiet, sabiedrības vairākums apzinās, ka tas netiek darīts veltīgi. Vienatnē ir grūti pastāvēt - tā ir aksioma, par kuras pareizību Latvijas tauta savā vēsturē pārliecinājusies ne reizi vien. Mūsu ārpolitikai vienmēr ir jābūt tādai, kas augstā godā tur un starptautiski sekmē morālpolitiskās vērtības, neļaujot tām kļūt par otrās šķiras preci.

2003.gada tautas nobalsošanā Latvijas tauta paudīs savu attieksmi pret dalību Eiropas Savienībā. Šis balsojums būs Latvijas nākotnes balsojums, jo moderna labklājības valsts, kas ir pilntiesīgi integrēta Eiropas sastāvdaļa, - tā ir mūsu Latvijas nākotne. Mēs lemsim, vai gribam, ka par mums lemj bez mums vai arī starptautiski lēmumi par mums tiek pieņemti kopā ar mums. Eiropas politika nav nekas tāls un atsvešināts. Tā ir par mums un ar mums, proti, cīņa ar organizēto noziedzību un korupciju, kvalitatīva pārtika, pārticis zemnieks, sabiedrības vidusslānis un tā nostiprināšana, moderni ceļi, policijas sadarbība, kontrolēta imigrācijas politika - visi šie jautājumi jau tagad ir mūsu nacionālās politikas darba kārtībā.

Gan ģeogrāfiski, gan politiski Latvija atrodas starp Rietumeiropu un Austrumiem. Latvija ir Baltijas valsts, Baltijas jūras valsts, Eiropas valsts. Latvija var īstenot un tai ir jāīsteno aktīva ārpolitika nolūkā veicināt mieru un stabilitāti tai tuvajos reģionos.

Latvijai kļūstot par NATO un Eiropas Savienības dalībvalsti, neorenesansei jāsākas arī Igaunijas, Latvijas un Lietuvas sadarbībā. Solidaritātei un sadarbībai, kas spilgti izpaudās mūsu tautu dziesmotajā revolūcijā, var sekot jauns turpinājums - un tam ir jāseko.

Runājot par sadarbību ar Krieviju, jāuzsver, ka sliktas attiecības ar Krieviju ir greznība, ko nevaram atļauties. Latvija Krievijai un Krievija Latvijai ir vienlīdz nozīmīgi partneri. Vienlīdzība un pragmatisms - šiem vārdiem būtu jātop par atslēgas vārdiem mūsu savstarpējās attiecībās. Latvijas dalība NATO kalpos par nozīmīgu faktoru pozitīvu divpusēju attiecību perspektīvai.

Kamēr uzskatīsim, ka no mums maz kas ir atkarīgs, tikmēr nekas nemainīsies. Saeimā ievēlētajiem politiskajiem spēkiem un valdībai ir jāparāda harmoniska un saskaņota izpratne par valsts ārpolitiskajiem mērķiem un līdzekļiem, kas izmantojami to sasniegšanai. Tikai tad mums uzticēsies un tikai tad ar mums rēķināsies.

Nulles varianta ārpolitika, kad viens iegūst visu un otrs neko, kad lielvaras diktē noteikumus mazajām valstīm, pieder pagātnei. Mūsu diplomātija nedrīkst būt provinciāla malāstāvētāja. Latvijai ar aktīvu un gudru ārpolitiku praksē jāpierāda, ka nav mazu valstu, ir tikai mazas teritorijas.

Taču pirmais un galvenais, kas vienmēr jāpatur prātā, risinot jebkuru ārpolitikas jautājumu, ir mūsu valsts iedzīvotāju intereses. Tāpēc tikpat svarīga kā stratēģija ir arī taktika - vai mēs saviem potenciālajiem un esošajiem sadarbības partneriem sakām to, ko mēs gribam, vai skaidri norādām uz to, ko mēs noteikti negribam.

Latvijas sabiedriskajai domai ir jākļūst par noteicošo faktoru mūsu valsts politisko centienu izvērtēšanā. Te būtu jāatzīmē plašsaziņas līdzekļu lielā nozīme valstī notiekošo procesu atspoguļošanā. Katrai no valsts prioritātēm dažādās sabiedrības grupās var būt atšķirīga rezonanse, tādēļ ir svarīgi rast kopsaucējus un palīdzēt cilvēkiem šos procesus izprast. Plašsaziņas līdzekļiem, kuri pārējo varu vidū šobrīd bauda vislielāko sabiedrības uzticību, var būt izšķirošā loma Latvijas valsts turpmākajā attīstībā. Atklāti parādot un skaidrojot to, kas un ar kādu mērķi valsts pārvaldē tiek darīts, var mēģināt izkausēt neuzticības ledu starp cilvēkiem un valsts varas nesējiem. Efektīva valsts pārvalde ir mūsu visu kopīgā lieta. Ļoti bieži labs rezultāts ir atkarīgs ne vien no veiktajām darbībām vai lēmumu izpildes kvalitātes, bet lielā mērā tieši no iesaistīto pušu attieksmes pret notiekošo.

Godātie deputāti! 18.novembrī ir kļuvis par tradīciju izvērtēt Saeimā paveikto aizvadītajā gadā. Taču šis ir īpašs gadījums, jo pirms nepilnām divām nedēļām darbu uzsāka jaunievēlētā Saeima, kuras sastāvā divas trešdaļas deputātu savus amata pienākumus pilda pirmo reizi. Var teikt, ka mūsu valstī vistiešākajā nozīmē ir iestājušies jauni laiki.

Par 7.Saeimas darbu jau izskanējuši daudzi vērtējumi, bet mums ir jāiet uz priekšu, tāpēc šodien šķiet svarīgi apskatīt mantojumu, ko 8.Saeimai dažādu iemeslu dēļ atstājuši priekšgājēji. Kopumā galīgajā lasījumā nav pieņemti 70 likumprojekti, par kuru izskatīšanas turpināšanu varētu lemt gan deputāti, gan Saeimas komisijas. Delikāti risināms ir jautājums, kas saistīts ar Latvijas Republikas un Lietuvas Republikas līgumu par teritoriālās jūras ekskluzīvās ekonomiskās zonas un kontinentālā šelfa robežas noteikšanu Baltijas jūrā. Nozares attīstībai ļoti nepieciešams ir Jūras kodekss. Veselības sistēmas sakārtošanai būtisks ir Veselības aprūpes finansēšanas likums, kura pieņemšana likvidētu virkni samilzušu problēmu veselības aprūpē. Iespējams, ka jaunā valdība nāks ar savu iniciatīvu un priekšlikumiem šajā jautājumā. Beidzot vajadzētu pieņemt ilgi solīto Fizisko personu īpašuma sākumdeklarēšanas likumu. Savu kārtu gaida arī likumprojektu pakete par nevalstisko organizāciju juridisko statusu. To pieņemšana ļaus sakārtot attiecības sabiedrībai ļoti svarīgā sektorā. Nepieciešams būtu arī Parlamentārās izmeklēšanas komisijas likums, kas normatīvi reglamentētu komisijas darbu. Es minēju tikai dažus likumprojektus no iespaidīgā mantojuma klāsta, bet darba ir ļoti daudz, un tā apjomam nav tendences samazināties.

Jaunā valdība savā deklarācijā ir apņēmusies, "pilnveidojot izglītības saturu, rūpēties par sabiedrības nodrošināšanu ar zinošiem, uz augstām morāles vērtībām orientētiem, Latvijas un pasaules kultūrā integrētiem, fiziski veseliem un valstij lojāliem cilvēkiem". Viens no mūsu galvenajiem pienākumiem ir sekot, lai šiem kritērijiem vispirms atbilstu katrs deputāts, jo, balsojot par mums, cilvēki ir cerējuši, ka ievēlē Saeimā zinošus un profesionālus savu interešu pārstāvjus. Sena patiesība vēsta, ka mācīties - tas ir kā peldēt pret straumi. Tiklīdz cilvēks pārstāj to darīt, straume viņu sāk nest atpakaļ.

8.Saeimai ir jābūt gatavai strādāt pēc labākajiem Eiropas demokrātisko valstu paraugiem, lietojot augstākās raudzes standartus un metodiku. Mums ir būtiski jāmaina 7.Saeimas prakse pozīcijas un opozīcijas attiecībās. Parlaments nav kaujas lauks, un, ja mēs uzskatām sevi par brīvu un demokrātisku valsti, tad ir jāuzklausa un jāņem vērā katrs konstruktīvs priekšlikums, kas izskan no šīs tribīnes. Dalot deputātus pareizajos un nepareizajos vai kā citādi, mēs pazemojam savas valsts pilsoņus. Viņu izvēles ignorēšana tikai palielina atsvešinātību starp varu un sabiedrību. Vēsturnieks profesors Augusts Tentelis pirms daudziem gadiem ir teicis viedus vārdus: "Mēs visi esam aicināti tautas un valsts darbā, lai sētu vienprātību, saticību, saprašanos, taisnības sajūtu un mīlestību." Tā tad arī ir ikviena valsts darbinieka misija.

Šajā gadā, kā jau Saeimas vēlēšanu gadā, Latvijas tauta dzirdēja neskaitāmus vēlēšanu lozungus un solījumus. Nav šaubu, ka mūsu pilsoņi ir labi norūdīti neizpildāmu solījumu krustugunīs, tomēr vienmēr gribas noticēt brīnumam, un tas ir tik cilvēcīgi. Tāpēc varam būt droši, ka pēc četriem gadiem vēlētāji atkal atdos savas balsis par jaunām partijām un jauniem kandidātiem, ja 8.Saeima un valdība darbos nepierādīs, ka pieliek maksimālas pūles, lai izpildītu vismaz solījumu reālo daļu. Mēs esam uzņēmušies smagu atbildības nastu, un tagad to novelt no saviem pleciem nevienam nav tiesību.

Vienmēr no jauna pārsteidz tas, cik pacilātā noskaņojumā citkārt no dzīves grūtībām nogurdinātie cilvēki sagaida un svin 18.novembri. Tātad vienotības alkas un brīvības izjūta mūsu līdzcilvēkos nav zudusi, tātad tautas pašapziņa ir dzīva. Un kāpēc lai tā

nebūtu?... Mēs dzīvojam skaistā, zaļā zemē, mums ir pašiem sava brīva valsts, mums ir mūsu valsts Satversme - pamatlikums, kas ietver sevī visus galvenos tiesiskas valsts principus un demokrātiskās vērtības.

Latvijas valstī ikvienam ir tiesības uz domas, apziņas un reliģiskās pārliecības brīvību, uz vārda brīvību, bet vai mēs patiešām esam brīvi - brīvi no korupcijas, brīvi no birokrātijas, brīvi no kangariem, kuri nodod savu tautu, ļaudami valstī ievest kontrabandu? Galu galā - brīvi no bailēm par to, kā rīt kāda ģimenes māte pabaros savus bērnus? Nē, protams, nē, - šādā nozīmē mēs vēl neesam brīvi. Visiem, kas dzīvo mūsu zemē, ir lojāli tai un strādā tās labā, vēl kopīgi ejams grūts ceļš, līdz panāksim ne tikai tādu valsts ekonomisko izaugsmi, kas reāli skars katra iedzīvotāja maciņu, ne tikai pozitīvas pārmaiņas valsts pārvaldē, bet arī apvērsumu savā domāšanā. Skaidrs ir viens: šo ceļu mēs noiesim daudz ātrāk, ja uzticēsimies cits citam, atbalstīsim cits citu un nebaidīsimies atbildēt par saviem darbiem.

Godātie kolēģi! Uzņemoties Saeimas deputāta amata pienākumus, mēs šogad pirmo reizi tautas priekšā devām zvērestu. Mēs solījām būt uzticīgi Latvijai, stiprināt tās suverenitāti un latviešu valodu kā vienīgo valsts valodu, aizstāvēt Latviju kā neatkarīgu un demokrātisku valsti, savus pienākumus pildīt godprātīgi un pēc labākās apziņas. Mēs apņēmāmies ievērot Latvijas Satversmi un likumus.

Vārdos mēs esam pateikuši galveno, tagad mūs gaida darbi. Būs daudz un grūti jāstrādā, lai celtu Latvijas valsts garīgo un saimniecisko kultūru, lai vairotu Latvijas lauku un Latvijas zemes spēku, lai nestu tālāk pirms daudziem gadiem mūsu senču izlolotos neatkarīgas, demokrātiskas un brīvas valsts ideālus.

Ja valsts kalpos cilvēkam, tad ir cerība, ka arī cilvēks kalpos valstij.

Šajā svētku reizē es gribu vērsties pie katra mūsu valsts iedzīvotāja, aicinot ticēt sev, savam garam un savam darbam, ko katrs dara.

Latvija ir kā pērle Dieva rokās. Mūsu ziņā ir to kopt un spodrināt.

Dievs, svētī Latviju!

Sēdi vada Latvijas Republikas 8.Saeimas priekšsēdētāja
Ingrīda Ūdre.

Sēdes vadītāja. Es aicinu visus zālē sēdošos piecelties Latvijas himnas atskaņošanai!
(Deputāti dzied Latvijas himnu.)

Paldies.

Ar šo ārkārtīgi jauko Latvijas himnas skanējumu es slēdzu svinīgo sēdi un uzaicinu Saeimas deputātus un diplomātiskā korpusa pārstāvjus, un visus klātesošos uz glāzi šampanieša Saeimas Sarkanajā zālē.

Paldies.

SATURA RĀDĪTĀJS
8.Saeimas rudens sesijas 5. (svinīgā) sēde
2002.gada 18.novembrī

8.Saeimas priekšsēdētājas I.Ūdres uzruna